

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Aanpak Herziening Leeuwarder Omgevingsvisie
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	2025-137485
Dienst	Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling en Beheer
Sector	Gebiedsontwikkeling, Economie en Strategische Staf
Contact	14 058, Rico Tjepkema
Bijlagen	
Datum	3 juni 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 16 juli 2024 heeft u een informerende brief inzake de nieuwe werkwijze met het instrumentarium van de Omgevingswet van ons ontvangen (2024-144948). Daarin hebben wij uiteengezet hoe wij gaan werken met de instrumenten van de Omgevingswet, met name de omgevingsvisie en programma's. De afgelopen maanden hebben wij hierover met een klankbordgroep uit uw raad verder gesproken. In dezelfde brief hebben wij aangekondigd in de loop van 2025 te starten met een eerste herziening van de huidige Leeuwarder Omgevingsvisie.

Met deze brief informeren wij u verder over het beoogde traject om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie Leeuwarden.

Aanleiding

De Omgevingsvisie is onder de Omgevingswet het meest vooraanstaande beleidsmatige instrument. Uw raad geeft daarmee de strategische hoofdlijnen van beleid voor de gehele fysieke leefomgeving. De huidige *Omgevingsvisie Gemeente Leeuwarden - vergroenen, verbinden, verwaarden* heeft u in december 2021 vastgesteld en loopt tot 2028. Deze Omgevingsvisie was het startpunt voor een verdere uitwerking van thematisch, gebiedsgericht en uitvoeringsgericht beleid.

Er is een aantal redenen (inhoudelijk en juridisch) die het noodzakelijk en wenselijk maken om de huidige Omgevingsvisie te herzien.

Inhoudelijk

In de Omgevingsvisie zijn de belangrijke keuzes voor de fysieke leefomgeving leidend. Na de vaststelling van de Leeuwarder Omgevingsvisie in 2021 zijn veel beleidsstukken vastgesteld met nieuwe ambities voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente. Denk aan het Beleidskader Mobiliteit en het Beleidskader Water, maar ook aan het Ontwikkelkader Spoordok. Met de herziening van de Omgevingsvisie gaan we alle thematische en gebiedsgerichte

keuzes bundelen in een integrale visie op de fysieke leefomgeving. Keuzes maken we in samenhang, omdat elke ruimtevraag effect heeft op de andere. Denk aan belangrijke opgaven als de woningbouw, vergroening, economische ontwikkeling, de energietransitie, verstedelijking en de vraagstukken in ons landelijk gebied. De Omgevingsvisie is bij uitstek dé plek waar deze inhoudelijke richting voor de fysieke leefomgeving samenkomt.

Naast onze eigen ambities staat de wereld om ons heen niet stil. Nieuwe externe ontwikkelingen vragen een Leeuwarder antwoord. Denk bijvoorbeeld aan de nieuwe landelijke ontwikkelingen als de Nota Ruimte, ruimtevragen van het Rijk binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV), Ruimte voor Defensie, de stikstofcrisis, ontwikkelingen rondom de Lelylijn en het nieuwe 380KV-tracé. Het Rijk legt ons daarnaast verplichtingen op om met specifiek beleid te komen, zoals op de thema's wonen en warmte. Deze ontwikkelingen vragen van ons als gemeente om steeds na te blijven denken over de manier waarop we onze ruimte inrichten.

Zoals in de keuzes in ons beleid tot nu toe al zichtbaar is, hebben onze ambities een verre horizon en spelen relevante vraagstukken bij uitstek voor de langere termijn. De Omgevingsvisie moet perspectieven bieden voor die ruimtelijke ontwikkeling. Waar de huidige Leeuwarder Omgevingsvisie tot 2028 loopt, verleggen wij bij de herziening hiervan de blik naar 2050. De Omgevingsvisie gaat antwoord geven op de grote vragen in de ruimtelijke ontwikkeling van Leeuwarden. Daarmee is het een sturend document. Aan de hand van doelen als het zijn van een compacte stad met een plek voor iedereen in ongedeelde wijken en een groen-blauwe omgeving en focusgebieden als bijvoorbeeld de binnenstad, Leeuwarden Oost en de grote gebiedsontwikkelingslocaties als Spoordok en Middelsee.

Juridisch

Vanuit de Omgevingswet geldt de wettelijke verplichting om voor 1 januari 2027 een gemeentelijke omgevingsvisie te hebben. Deze moet voldoen aan landelijke wettelijke vereisten. De huidige Leeuwarder Omgevingsvisie voldoet hier nog niet aan, omdat deze nog niet ondergebracht is in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Daarnaast is voor de huidige Omgevingsvisie geen milieueffectrapportage (MER) gemaakt. In de herziening van de Omgevingsvisie hebben we hier aandacht voor. Deze zal via het DSO worden ontsloten. Daarnaast zullen wij een milieueffectrapportage laten opstellen. Wij zijn voornemens hiermee verder te gaan dan strikt noodzakelijk door een omgevingseffectrapportage (OER) te maken, waarmee we de bredere effecten van het beleid op de omgeving meten. Voorafgaand daaraan leggen we in een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vast wat we in de OER terug laten komen. Zo'n zelfde procedure om tot een OER te komen hanteren wij ook bij het opstellen van het Omgevingsplan Buitengebied Zuid.

Een omgevingsvisie die aan de wettelijke vereisten voldoet moet ook de hoofdlijnen van beleid voor de gehele fysieke leefomgeving omvatten. Met de implementatie van de instrumenten van de Omgevingswet hanteren wij voortaan de beleidscyclus die deze wet introduceert. Dit houdt in dat we beleidsmatig werken met strategische hoofdlijnen van beleid in de Omgevingsvisie en verdere uitwerken en uitvoering in enerzijds beleidsprogramma's voor thematisch beleid en anderzijds ontwikkelprogramma's

voor gebiedsgericht beleid. Deze programma's vormen tevens de schakel naar de eeniederverbindende regels in het omgevingsplan. In de informerende brief van juni 2024 hebben wij u hierover uitgebreid ingelicht. De huidige Leeuwarder Omgevingsvisie is beknopt en door middel beleidskaders en ontwikkelkaders aangevuld. Deze documenten zijn tot nu toe een mengvorm van visiegedeelte en uitwerking. Het visiegedeelte - de strategische hoofdlijnen - horen thuis in de Omgevingsvisie waar ze integraal gewogen worden. Uw raad krijgt tevens een aantal addenda op de huidige Omgevingsvisie ter besluitvorming. Zowel het visiegedeelte uit al ons huidige beleid voor de fysieke leefomgeving als deze addenda zullen wij betrekken bij de herziening van de Omgevingsvisie.

Basisnotitie - de eerste stap

Dit jaar maken we een Basisnotitie die richtinggevend is voor de uiteindelijke nieuwe Omgevingsvisie. In de Basisnotitie doen wij uitspraken over de inhoud daarvan. We schetsen het vertrekpunt voor de nieuwe Omgevingsvisie op basis van de inhoudelijke lijnen in ons beleid, gebiedsontwikkelingen en zichtbare trends & ontwikkelingen. We verkennen de opgaven die op ons afkomen en ontwikkelingen bij het Rijk en de provincie. En we houden de continuering van 3x3-systematiek uit de huidige Omgevingsvisie tegen het licht - 3 gebiedstypen x 3 ambities x 3 ontwikkelprincipes.

De Omgevingsvisie is bovenal uw instrument om te sturen op de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Het vaststellen van de definitieve Omgevingsvisie is dan ook uw raadsbevoegdheid. De inhoud van de Basisnotitie dient als bouwsteen voor de nieuwe Omgevingsvisie en bieden wij u om die reden ter besluitvorming aan rond de jaarwisseling van 2025. De Basisnotitie geldt als intern document. Met deze bouwstenen geeft u ons een reikwijdte voor de uitwerking van de Omgevingsvisie. Op hetzelfde moment bieden wij tevens de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) aan.

Participatie

De Omgevingsvisie moet bovenal een stuk zijn van alle inwoners van de gemeente Leeuwarden. Draagvlak is daarvoor belangrijk. Wij willen een Omgevingsvisie opstellen die op draagvlak kan rekenen binnen onze stad, dorpen en buitengebied. Participatie is niet alleen een vereiste vanuit de Omgevingswet, maar zien wij hiervoor als een belangrijk middel. Bij het opstellen van huidig beleid dat dient als vertrekpunt voor de nieuwe Omgevingsvisie is uitgebreid het gesprek met de samenleving gevoerd. Voor de nieuwe Omgevingsvisie werken wij een participatieplan uit waarin wij de beoogde betrokkenheid van inwoners, initiatiefnemers, maatschappelijke organisaties, medeoverheden en uiteraard uw raad aangeven. Het participatietraject geven we vorm met onder andere het Atelier Stadsbouwmeester. Participatie zal voornamelijk plaatsvinden in 2026.

Vervolgproces

Wij verwachten de Basisnotitie en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau eind 2025 ter besluitvorming aan te bieden. Rond de zomer van 2026 zullen wij de ontwerp-Omgevingsvisie en de Omgevingseffectrapportage vrijgeven voor inspraak. Wij koersen erop de definitieve herziene Omgevingsvisie, inclusief de Omgevingseffectrapportage participatieverslag, eind 2026 ter besluitvorming aan te bieden aan uw raad.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*